PAPER - 2

MT

2017 .... 1100 **Seat No.**

MT - SANSKRIT COMPOSITE (SECOND OR THIRD LANGUAGE) - SEMI PRELIM - I
PAPER - II

Time : 2 Hours **Model Answer Paper** **Marks : 40**

	प्रथमः विभागः - गद्यम् ।	
उ.१	**अ) गद्यांशं पठित्वा निर्दिष्टाः कृतीः कुरुत ।**	
१.	**अवबोधनम् । (केऽपि २ कृती कुरुत ।)**	
(i)	उचितं कारणं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत ।	१
	कुमारः अधिकमूल्यं दत्त्वा चित्रपटप्रवेशपत्राणि क्रेतुं सूचयति, यतः **सः जानाति यत् तस्य मित्रेण अपि तेन मार्गेन प्रवेशपत्राणि क्रीतानि ।**	
(ii)	पूर्णवाक्येन उत्तरत ।	१
	कुमारः रविवासरे चित्रपटं प्रेक्षितुं गन्तुं इच्छति ।	
(iii)	वाक्यं पुनर्लिखित्वा योग्यं वा अयोग्यमिती लिखत ।	१
	मित्राणाम् अवैधाचरणस्य अनुकरणं करणीयम् । - **अयोग्यम् ।**	
उ.१	**ब) गद्यांशं पठित्वा निर्दिष्टाः कृतीः कुरुत ।**	
१.	**अवबोधनम् । (केऽपि २ कृती कुरुत ।)**	
(i)	उचितं कारणं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत ।	१
	यात्री सदाचरणविषये चिन्तयति, यतः **पुण्यस्य सञ्चयः करणीयः ।**	
(ii)	कः कं वदति ।	१
	अस्य पापस्य किं करोषि ?	
	यात्री मेघं वदति ।	
(iii)	वाक्यं पुनर्लिखित्वा योग्यं वा अयोग्यमिति लिखत ।	१
	मेघः जीवनस्य दाता । - **योग्यम् ।**	
२.	**पृथक्करणम् ।**	२
	उचितपर्यायं चित्वा जलचक्रं पूरयत ।	
	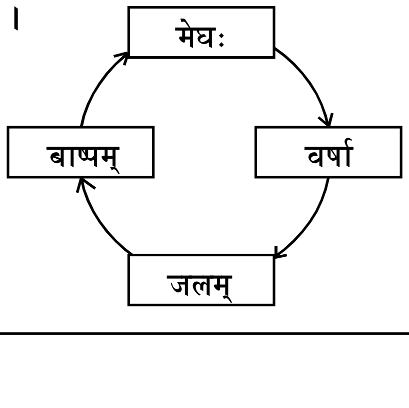	

उ.१	**क) गद्यांशं पठित्वा निर्दिष्टाः कृतीः कुरुत ।**	
१.	**शब्दज्ञानम् । (केऽपि २ कृती कुरुत ।)**	
(i)	चतुर्थपदं लिखत ।	१
१)	अनल्पा : अल्पा :: अनुपमेयम् : **उपमेयम् ।**	
२)	न्यूनम् : अधिकम् :: प्रारभे : **विरमामि ।**	
(ii)	विशेषण - विशेष्य - अन्वितिः ।	१
१)	**रोमनगरभूषणम्, अर्धवर्तुलाकारम्,** ॲम्फी थिएटरम् ।	
२)	**चीनदेशस्थिता, मृत्पाषाणेष्टिकामयी, विशाला** भित्तिः ।	
(iii)	विभक्त्यन्तपदानां चयनम् ।	१
	भारतभूमौ, ब्राझिलदेशे ।	
२.	**पृथक्करणम् ।**	
	यथाक्रमं घटनाः लिखत ।	२
(i)	समाजशास्त्रविषयस्य प्रकल्पार्थं सप्ताश्चर्यविषये जिज्ञासा ।	
(ii)	प्रभाते सन्देशप्राप्तिः ।	
(iii)	सप्ताश्चर्यविषयकज्ञानार्थम् अन्तर्जालस्य उपयोगः ।	
(iv)	वरदां प्रति अन्तर्जालात् प्राप्तसंज्ञापनस्य प्रेषणम् ।	
	द्वितीयः विभागः - पद्यम् ।	
उ.२	**अ) पद्यांशं पठित्वा निर्दिष्टाः कृतीः कुरुत ।**	
१.	**पृथक्करणम् ।**	२
२.	**शब्दज्ञानम् ।**	
	पद्यांशात् चित्वा विलोमपदं लिखत।	१
(१)	अनालस्यम् × **आलस्यम्** । (२) चला × **अचला** ।	
उ.२	**अ) पद्यांशं पठित्वा निर्दिष्टाः कृतीः कुरुत ।**	
१.	**अवबोधनम् ।**	
	पूर्णवाक्येन उत्तरत ।	१
	सीननदीतटे जनाः **नौकाविहारस्य तटभ्रमैश्च महासुखं** लभन्ते ।	
उ.२	**क) स्मरणम् । श्लोकपूर्तिं कुरुत । (केवलं १ श्लोकः लेखनीयः ।)**	२
(i)	एकैकं **घर्षयेद्दन्तं मृदुना कूर्चकेन च ।**	
	दन्तशोधनचूर्णेन दन्तमांसान्यबाधयन् ।।	

(ii) पात्रापात्र**विवेको हि धेनुपन्नगयोरिव ।**
तृणात्सञ्जायते क्षीरं क्षीरात्सञ्जायते विषम् ।।

उ. २ **ड) श्लोकांशान् मेलयत ।** २

(i)	भोजनान्ते पिबेत्तक्रं	-	**वासरान्ते पिबेत् पयः ।**
(ii)	अद्रोहः सर्वभूतेषु	-	**कर्मणा मनसा गिरा ।**
(iii)	तस्मान्नरो वह्निविवर्धनाय	-	**मुहुर्मुहुर्वारि पिबेदभूरि ।**
(iv)	नयविक्रमसंयोगः	-	**तत्र श्रीरचला ध्रुवम् ।**

तृतीयः विभागः - व्याकरणम् ।

उ. ३ **यथानिर्देशं कृतीः कुरुत । (केवलं ५ उपप्रश्नाः लेखनीयाः ।)** २

अ) **नाम/सर्वनामपदानां पृथक्करणम् । (केऽपि ४ पर्यायाः लेखनीयाः ।)**

	तृतीया एकवचन	सप्तमी बहुवचन	प्रथमा एकवचन
नाम	**साम्ना**	**शाखासु**	**राज्ञी**
सर्वनाम	**अनेन**	**एतासु**	**भवान्**

आ) **क्रियापदानां पृथक्करणम् । (केऽपि ४ पर्यायाः लेखनीयाः ।)** २

द्वितीयः भविष्यकालः	परोक्षः भूतकालः	प्रथमः भूतकालः	विध्यर्थः	वर्तमानकालः	आज्ञार्थः
करिष्ये	**जगाम**	**आसीत्**	**धारयेत्**	**मन्ये**	**श्रृणु**

इ) **समासाः । कोष्ठकपूर्तिं कुरुत । (केऽपि ४ पर्यायाः लेखनीयाः ।)** २

	विग्रहवाक्यानि	**समासनामानि**
(i)	काशी नाम नगरम् ।	**कर्मधारयः**
(ii)	अर्थम् अनुसृत्य ।	**अव्ययीभावः**
(iii)	सुष्ठु विख्यातः ।	**प्रादि - तत्पुरुषः**
(iv)	न उचितः ।	**नञ् - तत्पुरुषः**
(v)	सत्यमार्गं गच्छन्ति इति ।	**उपपद - तत्पुरुषः**
(vi)	सीन इति आख्या यस्याः सा ।	**बहुव्रीहिः**

ई) **उपपदविभक्तिः ।** २
उचितं पर्यायं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत । (केऽपि ४ पर्यायाः लेखनीयाः ।)

(i) **तव** समीपे परिमाणानि न सन्ति ।
(ii) **सेवाभावेन** विना कथं चिकित्सकः भवेत् ।
(iii) मधुरा माता च **आपणं** गच्छतः ।
(iv) तेन स्वरवेण मार्गं निर्दिश्यार्जुनः कस्यापि **विशालवृक्षस्य** समीपं नीतः ।

(v) अर्जुनः विहारार्थं **निबिडारण्यं** जगाम ।

(vi) अस्माकं सेना **राष्ट्ररक्षणाय** अलम् ।

उ) **सन्धिं / सन्धिविग्रहं कुरुत । (केऽपि ४ पर्यायाः लेखनीयाः ।)** २

(i) कस्मा अपि = **कस्मै** + अपि ।

(ii) **तनुरग्रभागः** = तनुः + अग्रभागः ।

(iii) पिबेदभूरि = पिबेत् + **अभूरि** ।

(iv) **नद्यस्तत्र** = नद्यः + तत्र ।

(v) उभावपि = **उभौ** + अपि ।

(vi) अस्यैव = अस्य + **एव** ।

ऊ) **सङ्ख्यावाचकविशेषणानि । रिक्तस्थानपूर्तिः । (केऽपि ४ पर्यायाः लेखनीयाः ।)** २

(i) **द्वितीयं** शान्तचेतसं दृष्ट्वा नागार्जुनेन पृष्टम् ।

(ii) कबड्डीक्रीडायां सातत्येन **त्रिवारं** सुवर्णपदकं प्राप्य विश्वविक्रमः प्रस्थापितो भारतदेशेन ।

(iii) श्रावणमासे **अष्टम्यां** तिथौ कृष्णजन्म भवति ।

(iv) नवरात्रं नाम **नवानां** रात्रीणां समाहारः ।

(v) **पञ्च** पाण्डवाः प्रसिद्धाः ।

(vi) ग्रामस्थाः महिलाः **द्विवारम्** अवकरसङ्ग्रहणं कुर्वन्ति ।

चतुर्थः विभागः - लेखनकौशल्यम् ।

उ.४ **अधोनिर्दिष्टे कृती कुरुत ।**

अ) **वाक्यनिर्माणम् ।** ४

कोष्ठकतः शब्दान् चित्वा अर्थसङ्गतानि ४ वाक्यानि लिखत ।

विस्मितः बालकः किमपि पृच्छति ।

सर्वे मृगाः सिंहगर्जनां श्रुत्वा दूरं पलायन्ते ।

अस्माभिः काश्चन कविताः पठिताः ।

मन्त्रिमहोदयः उत्तराणि ददाति ।

आ) **परिच्छेदपूर्तिः ।** ४

मञ्जूषातः उचितान् शब्दान् चित्वा ४ रिक्तस्थानानि पूरयित्वा परिच्छेदं पुनर्लिखत ।

महाराष्ट्रराज्ये रायगडः नाम सुविख्यातः दुर्गः। एकदा हिरकणी दुग्धविक्रयार्थं रायदुर्गं **गन्तुम्** उत्सुका। किन्तु तस्याः शिशुः अद्यापि न सुप्तः। यदा दोलारूढः शिशुः सुप्तः तदा हिरकणी दुर्गं प्रस्थिता। दुर्गे दुग्धविक्रयार्थं अधिकः **कालक्षेपः** अभवत्। सूर्ये अस्तमिते दुर्गद्वाराणि पिहितानि। आवृत्तं महाद्वारं विलोक्य सा द्वारोद्घाटनाय रक्षापुरुषं प्रार्थयत परं सूर्योदयसमये एव द्वारम् उद्घाटनीयम् इति **शिवभूपस्य** आज्ञाम् अनुसृत्य सः तद् न उद्घाटितवान्। अस्वस्थचित्ता सा इतस्ततः अभ्रमत्। तस्याः नयनयोः पुरतः केवलं तस्याः शिशुः आसीत्। पुत्रस्नेहेन सा एकस्मात् **तटात्** अवतरणं प्रारभत सुदूरम् उत्प्लुत्य भूमौ न्यपतत् गृहं च अगच्छत्। शिवभूपेन तस्या न केवलं प्रशंसा कृता तस्यै पारितोषिकमपि दत्तम्।

** ** ** ** **